

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีและหลักการ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการอ่าน การสอนการอ่านแบบ แลกเปลี่ยนบทบาทและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในหัวข้อต่อไปนี้ คือ

1. การอ่าน
 - 1.1 ความหมายของการอ่าน
 - 1.2 ความสำคัญของการอ่าน
 - 1.3 ทฤษฎีการอ่าน
 - 1.4 ความเข้าใจในการอ่าน
 - 1.5 องค์ประกอบของการอ่าน
2. การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
 - 2.1 ความหมายของการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
 - 2.2 ลักษณะของการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
 - 2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
 - 2.3.1 ทฤษฎีการประมวลผลสารสนเทศ (Information Processing Theory)
 - 2.3.2 อภินิยาม (Metacognition)
 - 2.3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
4. การศึกษาเอกสารและงานวิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

1. การอ่าน

1.1 ความหมายของการอ่าน

บอนด์ และคณะ (Bond, et al., 1979 : 5) ได้ให้คำนิยามการอ่านในลักษณะที่ครอบคลุมว่า การอ่านคือการจำสัญลักษณ์ที่เขียนหรือพิมพ์ ซึ่งเปรียบเสมือนสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการระลึกถึงความหมาย ที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ความหมายใหม่นี้จะถูกดึงออกมาโดยการจัดกระทำของมโนคติ (Concept) ที่มีอยู่แล้วในสมองของผู้อ่าน และการจัดระบบของความหมายเหล่านี้ จะถูกควบคุมโดยการที่ผู้อ่านมีการกำหนดวัตถุประสงค์การอ่านที่ชัดเจน หรือกล่าวได้ว่า กระบวนการอ่านประกอบด้วยการเรียนรู้ความหมายที่ผู้เขียนตั้งใจจะสื่อให้ผู้อ่านตีความ และประเมินค่าโดยตัวของผู้อ่านเอง

สมิท (Smith, 1980 : 40) ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการหรือกลุ่มของกระบวนการที่บุคคลใช้ เพื่อค้นหาความหมายของสิ่งที่ผู้เขียนกล่าวถึง

สตูดท์ (Stoodt, 1981 : 21) กล่าวถึงการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมอง จึงเป็นการยากที่จะทราบได้อย่างแท้จริงว่า ในช่วงเวลาที่เกิดกระบวนการอ่านนั้นเกิดอะไรขึ้นบ้าง เพราะไม่สามารถจะมองเห็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ สามารถมองเห็นเพียงลักษณะภายนอก ซึ่งเป็นภาวเคลื่อนของตาและริมฝีปาก ในช่วงเวลาของการเกิดกิจกรรมการอ่าน ตาทั้งสองข้างจะเคลื่อนผ่านข้อความในบทอ่านทีละหนึ่งบรรทัด จากนั้นการอ่านก็จะเริ่มขึ้น โดยการส่งสารที่ได้รับจากการมองเห็นไปยังสมอง ซึ่งมีการทำงานที่สลับซับซ้อน เพื่อจัดกระทำกับสารนั้นต่อไป

ดาวนิง และ ลีอง (Downing and Leong, 1982 : 4) ได้กล่าวสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการอ่านว่า เป็นการตีความสัญลักษณ์ ซึ่งการตีความนี้จะหมายถึงทั้งผลผลิตและกระบวนการ ผลผลิตของการอ่านก็คือความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ส่วนกระบวนการก็หมายถึงวิธีการที่จะได้มาซึ่งผลผลิต (ความเข้าใจ) นั้น

กิบสัน และ เลวิน (Gibson and Levin, 1975 quoted in Gambrell, 1983 : 77) กล่าวถึงการอ่านว่า หมายถึงกระบวนการคิด ซึ่งประกอบด้วยการสร้างความหมายจากบทอ่าน

แลปป์ และ ฟลัด (Lapp and Flood, 1983 : 6) กล่าวถึงความหมายการอ่านว่า โดยทั่วไปแล้วสามารถจัดประเภทความหมายการอ่านเป็น 2 ประเภท คือ การอ่านเป็นกระบวนการถอดรหัส (Decoding Process) และการอ่านเป็นกระบวนการเข้าใจ (Comprehension Process) แม้ว่าจะมีความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้คำนิยามการอ่าน แต่ นักการศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่า กระบวนการอ่านต้องประกอบด้วย การรับรู้และจำตัวอักษรและคำ การเข้าใจความหมายของคำ และการรับความรู้ใหม่โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ตามความคิดของ แลปป์ และ ฟลัด เชื่อว่าการอ่านเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน โดยการที่ผู้อ่านจะต้องมีการรับรู้อารมณ์ แปลความหมายจากสาร ตั้งสมมติฐาน และประเมินค่าสารนั้น เพื่อรับสารจากผู้เขียน

ฮิตเติลแมน (Hittleman, 1988 : 27, 29) ให้ความเห็นว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางภาษา ที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับความคิดและความสามารถในการติดต่อสื่อสาร และเป็นปฏิสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของตัวแปรต่าง ๆ ภายในตัวผู้อ่าน บทอ่าน สภาพแวดล้อม และกระบวนการอ่าน

คูเปอร์ และคณะ (Cooper, et al., 1988 : 3) ให้ความหมายการอ่านว่า เป็นการสร้างความหมายของบทอ่าน โดยผู้อ่านนำความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมไปเชื่อมโยงกับบทอ่าน โดยตัวชี้แนะ (Clues) ในบทอ่าน จะเป็นตัวกระตุ้นประสบการณ์ของผู้อ่านที่สัมพันธ์กับเรื่องนั้น ๆ ผู้อ่านจะใช้ตัวชี้แนะเชื่อมโยงกับความรู้เดิมในการสร้างความหมาย หรือกล่าวสรุปได้ว่าการอ่านเป็นปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้อ่านและบทอ่าน

ครอสส์ และ แพร์ริส (Cross and Paris, 1988 : 131) มีความเห็นว่า การอ่านเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ ซึ่งต้องอาศัยการผสมผสานทักษะทางสติปัญญาต่าง ๆ เพื่อทำการถอดรหัสให้เกิดความเข้าใจและการเรียนรู้จากบทอ่าน

โอลชาฟสกี (Olshavsky, 1976, 1977 quoted in Knight, 1992 : 327) กล่าวถึง การอ่านว่า เป็นกระบวนการแก้ปัญหาโดยการที่ผู้อ่านประยุกต์ใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยง บทอ่านกับความรู้เดิมเข้าด้วยกัน

เทย์เลอร์ (Taylor, 1995 : 4, 21) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอ่านว่า เป็นทั้ง กระบวนการทางภาษาศาสตร์ กระบวนการทางความคิด และเป็นกระบวนการทางสังคม กล่าวคือ การอ่านเป็นกระบวนการหนึ่งทางภาษาศาสตร์ ซึ่งพบว่าจะมีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กับ กระบวนการอื่น ๆ ทางภาษา ได้แก่ การฟัง การพูด และการเขียน การอ่านเหมือนกับกระบวนการอื่น ๆ ทางภาษา ตรงที่มีความสัมพันธ์ร่วมกันในเรื่องของเสียง ตัวอักษร ความหมายและ ไวยากรณ์ การอ่านเป็นกระบวนการทางความคิด เป็นปฏิบัติการทางสมองที่ประกอบด้วย ความคิดหลาย ๆ ประเภท ได้แก่ การใส่ใจ การรับรู้ การเข้ารหัส การจำ การลืม การดึงรหัส เป็นต้น และการอ่านเป็นกระบวนการทางสังคม เพราะการอ่านประกอบด้วย การติดต่อสื่อสารกับผู้เขียน และบุคคลจะเรียนรู้การอ่านได้ตลอดเวลาในห้องเรียนหรือในกลุ่ม รวมทั้งที่บ้าน โดยการ เรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่ เพื่อน พี่ น้อง และครู นอกจากนั้นการอ่านยังช่วยทำให้ บุคคลมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมได้ เช่น การอ่านเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการประชุม

แทน และ นิโคลสัน (Tan and Nicholson, 1997 : 276) สรุปความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นทักษะที่มีหลายองค์ประกอบ ซึ่งผู้อ่านต้องใช้กระบวนการทางความคิด ที่แตกต่างกัน ซึ่งประกอบด้วย การจำคำ การเข้าใจความหมายของคำ การวิเคราะห์ความหมาย ของประโยค และการตีความบทอ่าน

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการคิดในการแปลความหมายของสัญลักษณ์ทาง ภาษา (ตัวอักษร คำ โครงสร้างของประโยค) เพื่อให้ได้มาซึ่งความหมายของสิ่งที่อ่าน โดยการที่ ผู้อ่านรับสารจากผู้เขียนผ่านทางประสาทสัมผัสตา แล้วสารนั้นจะถูกส่งไปยังสมองเพื่อจัดกระทำ กับสาร ซึ่งความหมายที่ผู้อ่านสร้างขึ้นนั้น เกิดจากการที่ผู้อ่านใช้ความรู้และประสบการณ์เดิม ของตนเชื่อมโยงกับบทอ่าน ทั้งนี้การอ่านจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ อ่าน

1.2 ความสำคัญของการอ่าน

ทิงเกอร์ และ แมคคูลลัฟ (Tinker and McCullough, 1962 : 3) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์และเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวนี

- 1) บทอ่านเป็นการบันทึกประสบการณ์และความรู้ของมนุษย์ไว้อย่างชัดเจนและหลากหลายมากที่สุด
- 2) ผู้อ่านสามารถหยุดอ่านหรืออ่านซ้ำได้บ่อยครั้งตามที่ต้องการ
- 3) ผู้อ่านสามารถเลือกอ่านในสิ่งที่ตนสนใจหรือพึงพอใจได้
- 4) การเขียนเป็นวิธีการเก็บรักษาข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีอื่น

ดอลล์แมนน์ และคณะ (Dallmann, et al., 1978 : 4 - 7) กล่าวถึงการอ่านว่า เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างสูงต่อการดำเนินชีวิตของคนเราในยุคแห่งข่าวสาร ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพราะการอ่านมีคุณค่าต่อบุคคลและสังคม กล่าวคือ การอ่านสามารถเพิ่มพูนความสามารถทางด้านอาชีพของบุคคล สร้างความบันเทิงใจ พัฒนานุคลิกภาพ และสร้างเจตคติที่ดีต่อชีวิตและบุคคลรอบข้างได้ นอกจากนี้การอ่านยังมีคุณค่าต่อสังคม เพราะการอ่านมีความสำคัญต่อความเข้าใจระบบการจัดการทางสังคมที่สลับซับซ้อน และยังเป็นหนทางในการเชื่อมโยงระหว่างบุคคลมัยต่าง ๆ

แมคเนล และคณะ (Mcneil, et al., 1980 : 7) สรุปถึงความสำคัญของการอ่านได้ดังนี้

- 1) การอ่านทำให้บุคคลได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ ครู เพื่อน สังคม ศาสนา นายจ้าง และกลุ่มอื่น ๆ
- 2) บุคคลสามารถใช้การอ่านในการช่วยเหลือผู้อื่น เช่น การอ่านให้คนตาบอดฟัง
- 3) การอ่านทำให้บุคคลมีส่วนร่วมในประสบการณ์ทางศาสนาอย่างเต็มที่
- 4) การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งอาหาร ที่อยู่ อาศัย และความต้องการพื้นฐานอื่น ๆ ของบุคคล
- 5) การอ่านเป็นการเรียนรู้อย่างชาญฉลาดและเป็นงานอดิเรกของบุคคล
- 6) การอ่านช่วยสร้างรายได้ให้กับบุคคล โดยการทำงานที่ต้องใช้ทักษะการอ่าน

- 7) บุคคลสามารถใช้การอ่านเพื่อหลบหลีกในทางจิตวิทยา เช่น การอ่านนิทาน ละคร
เรื่องสั้น
- 8) การอ่านช่วยให้บุคคลพบกับความพึงพอใจและซาบซึ้งในงานเขียน
- 9) การอ่านช่วยขยายทัศนคติของบุคคล และสนองตอบความอยากรู้อยากเห็นของ
บุคคล
- 10) การอ่านช่วยให้บุคคลมีการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง จากการได้พบกับข้อมูล
โอกาส และการเรียนรู้ใหม่ ๆ
- 11) การอ่านช่วยให้บุคคลได้สนองตอบต่อความสนใจทางเศรษฐกิจและการเมืองของ
ตน

แฮร์ริส และ ไฮเปย์ (Harris and Sipay, 1990 : 7-9) กล่าวถึงคุณค่าของการอ่านไว้ว่า การอ่านนั้นมีคุณค่าทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และมีคุณค่าต่อบุคคล ดังนั้นโรงเรียนจึงให้ความสำคัญกับการสอนการอ่านให้กับนักเรียนเป็นอย่างมาก เพราะนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงนั้น จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาอื่น ๆ ด้วย และในยุคที่มีความเจริญทางเทคโนโลยีนั้น การฝึกบุคคลให้มีความสามารถในการอ่าน ถือเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นมาก เพราะพบว่ามีอาชีพต่าง ๆ เป็นจำนวนมากที่ต้องการเฉพาะบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูง ทำให้บุคคลที่ไม่มีความสามารถในการอ่าน การเขียน หรือมีระดับการศึกษาต่ำ ย่อมพลาดโอกาสในการได้รับเลือกเข้าทำงาน นอกจากนี้ การอ่านยังมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของบุคคลด้วยเช่นกัน เช่น ถ้าบุคคลที่ไม่สามารถอ่านสัญลักษณ์ตามถนนหนทาง สัญญาณจราจร หรือป้ายโฆษณาสินค้าลดราคา บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้เสียเปรียบ และการอ่านถือเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากในสังคมประชาธิปไตย เพราะการอ่านช่วยให้บุคคลทราบความเคลื่อนไหวทางการเมือง อีกทั้งการอ่านยังช่วยให้บุคคลได้รับการยอมรับจากเพื่อนฝูงและครอบครัว และทำให้บุคคลมีพัฒนาการทางสติปัญญาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม รวมทั้งยังเป็นสิ่งที่สนองความต้องการทางด้านอารมณ์และจิตใจของบุคคลได้ด้วย

สุกัญญา ศรีสืบสาย (2532 : 58) กล่าวถึงการอ่านว่า "การอ่านเป็นการพัฒนาความรู้ สติปัญญา และจิตใจของบุคคล ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสังคม และความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่าน เพราะการอ่านเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่น ๆ"

ซูลี อิมมัน (2533 : 2-3) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิต เพราะการอ่านเป็นการพัฒนาสติปัญญาของบุคคล ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านเป็นพิเศษ ย่อมมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพและในชีวิตได้มากขึ้น นอกจากการอ่านช่วยพัฒนาบุคคลแล้ว การอ่านยังช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

- 1) การอ่านเป็นการช่วยให้บุคคลเกิดปัญญา มีความรู้กว้างขวาง
- 2) การอ่านช่วยให้บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสาร ทันต่อเหตุการณ์
- 3) การอ่านช่วยให้บุคคลเพิ่มพูนความรู้ในการประกอบอาชีพ
- 4) การอ่านช่วยให้บุคคลรู้เรื่องราวต่าง ๆ ทั้งในอดีต และปัจจุบัน
- 5) การอ่านช่วยให้บุคคลได้เพิ่มพูนประสบการณ์
- 6) การอ่านช่วยให้บุคคลมีการตัดสินใจที่น่าเชื่อถือ
- 7) การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถวินิจฉัยความคิดของเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 8) การอ่านช่วยให้บุคคลเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว
- 9) การอ่านช่วยให้บุคคลรู้คุณค่าของสิ่งต่าง ๆ
- 10) การอ่านช่วยให้บุคคลเกิดความเพลิดเพลินและผ่อนคลายความตึงเครียด
- 11) การอ่านช่วยให้บุคคลได้พัฒนาทักษะการอ่าน
- 12) การอ่านช่วยให้บุคคลได้พัฒนาความเข้าใจอันดีงามทางสังคม

สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์ (2534 : 1, 4) สรุปความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้บุคคลเกิดความมั่งคั่งทางสติปัญญา ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว และล้วนมีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างรวดเร็วทั้งสิ้น การอ่านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม

กัลยา ยวนมาลัย (2539) สรุปความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

- 1) การอ่านช่วยให้บุคคลเข้าใจชีวิตมากขึ้น
- 2) การอ่านช่วยให้บุคคลเป็นผู้รอบรู้ ทันสมัย และทันเหตุการณ์
- 3) การอ่านช่วยให้บุคคลเฉลียวฉลาดในการตอบโต้ หรือหาเหตุผลมาสนับสนุนความคิด การกระทำ หรือคำพูดของตน
- 4) การอ่านช่วยให้บุคคลมีความคิดกว้างไกลคล่องตัว และมีเหตุผล
- 5) การอ่านเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ของบุคคล
- 6) การอ่านช่วยพัฒนาตนเองและสังคมให้ดีขึ้น
- 7) การอ่านเป็นการตอบสนองความต้องการและความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์
- 8) การอ่านเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะทางภาษาของบุคคลให้ดีขึ้น
- 9) การอ่านช่วยสร้างความสนใจของบุคคลได้
- 10) การอ่านทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทั้งยังช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นผู้ที่สามารถเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ด้วยความมั่นใจ

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นสิ่งสำคัญและมีคุณค่าต่อบุคคล เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้บุคคลมีความรู้ มีความสามารถทั้งในด้านการศึกษาและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม กล่าวคือ นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง ย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาอื่น ๆ ด้วย และบุคคลที่อ่านมากย่อมเพิ่มพูนความรู้ของตนเองอย่างกว้างขวางและทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ก็ย่อมที่จะสามารถปรับตัวและมีชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างปกติสุข

1.3 ทฤษฎีการอ่าน

คาร์โรลล์ และ อีลสเตอร์โฮลด์ (Carroll and Elsterhold, 1983 : 556-557) อธิบายกระบวนการอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม (Schema Theory) ว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างข้อความที่อ่านและความรู้พื้นฐานของผู้อ่าน ด้วยหลักการที่ว่า ข้อมูลใหม่จะถูกบรรจุลงในโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ในสมอง โดยที่ลักษณะต่าง ๆ ของโครงสร้างความรู้เดิมนั้นจะต้องเหมาะสมกับข้อมูลใหม่ที่รับเข้ามา และจากหลักการนี้ส่งผลทำให้เกิด

การประมวลความ 2 รูปแบบ คือ การประมวลความแบบฐานสู่ยอดและการประมวลความแบบยอดลงมาฐาน หรือการรับข้อมูลและการผลักดันความคิด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การประมวลความแบบฐานสู่ยอด เกิดจากการกระตุ้นของข้อมูลใหม่ ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม กับโครงสร้างความรู้ในระดับเฉพาะเจาะจง (ล่าง) โครงสร้างความรู้เดิมเหล่านี้จะมีการจัดเรียงตามลำดับชั้น จากระดับเฉพาะเจาะจง (ล่าง) ไปสู่ระดับทั่วไป (บน)

2) การประมวลความแบบยอดลงมาฐาน จะปรากฏในลักษณะของการพยากรณ์โดยให้โครงสร้างความรู้ระดับทั่วไป (บน) แล้วค้นหาข้อมูลใหม่ที่เหมาะสมกับโครงสร้างความรู้ชั้น

การประมวลความทั้งสองรูปแบบนี้ ควรเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันเสมอในกระบวนการอ่าน กล่าวคือ การประมวลความแบบฐานสู่ยอดจะต่อเติมข้อมูลใหม่ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งจะช่วยให้ผู้อ่านประเมินความเหมาะสมของข้อมูลใหม่ กับโครงสร้างความรู้เดิมได้อย่างรวดเร็ว และการประมวลความจากยอดลงมาฐานจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ง่ายขึ้น ถ้าเรื่องนั้นตรงกับการคาดคะเนของผู้อ่าน และจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเลือกตีความข้อมูลใหม่ได้อย่างถูกต้องมากขึ้น

คอกซ์ (Cox, 1988 : 312-313) กล่าวแสดงความเห็นว่า กระบวนการอ่านถูกอธิบายแตกต่างกันไป โดยผู้วิจัยทางการอ่านและนักทฤษฎีต่าง ๆ แต่ละรูปแบบของกระบวนการอ่านเหล่านั้นจะถูกเชื่อมโยงเข้ากับแนวคิดในการสอนอ่าน ซึ่งสามารถจัดรูปแบบการอ่านได้ 3 ประเภทคือ

1) รูปแบบการอ่านตามยาว (Linear Model) หรือรูปแบบฐานสู่ยอด ซึ่งอธิบายการอ่านว่า เป็นกระบวนการที่ผู้อ่านมีการเรียนรู้ที่จะจดจำตัวอักษรต่าง ๆ ก่อน จากนั้นก็จะจดจำคำแล้วจึงจำคำในบริบทต่าง ๆ สุดท้ายก็จะเกิดความเข้าใจสิ่งที่กำลังอ่าน โดยที่ผู้อ่านต้องรับหน้าที่ในการสร้างความหมายจากบทอ่าน ตามที่ผู้เขียนตั้งใจจะสื่อ

2) รูปแบบการอ่านตามแนวคิดวิทยาภาษาศาสตร์ (Psycholinguistic Model) หรือรูปแบบการอ่านจากยอดลงมาฐาน ซึ่งเกิดจากแนวคิดของกู๊ดแมน (Goodman) โดยอธิบายการอ่านว่าเป็นกระบวนการทดสอบสมมติฐาน ผู้อ่านมีหน้าที่ในการพยากรณ์ความหมายของสิ่งที่กำลังอ่าน โดยอาศัยข้อมูลจากบทอ่านน้อยมาก ผู้อ่านจะทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความหมายที่ตนสร้างขึ้น และยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานนั้นในเวลาเดียวกัน

3) รูปแบบการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Model) หรือทฤษฎีโครงสร้างแบบความรู้เดิม (Schema Theory) ซึ่งเกิดจากแนวคิดของ รูเมลฮาร์ต (Rumelhart) อธิบายการอ่านว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับบทอ่าน โดยจะกล่าวถึงวิธีการที่ผู้อ่านรับ เก็บ และใช้ความรู้ที่อยู่ในรูปของโครงสร้างความรู้เดิมในสมอง ผู้อ่านมีหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมต่าง ๆ ใช้กลวิธีการอ่านส่วนบุคคล สร้างและปรับเปลี่ยนจุดประสงค์ในการอ่าน เพื่อสร้างความหมายจากบทอ่าน ดังนั้นการอ่านจึงประกอบด้วยทั้งกระบวนการอ่านแบบฐานสู่ยอดและจากยอดลงมาฐานตามแนวคิดของทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม

เฮย์ส (Hayes, 1991 : 5-7) และ เคลน และคณะ (Klein, et al, 1991 : 12-15) กล่าวถึงทฤษฎีการอ่านว่า เกิดจากการที่นักการศึกษา นักจิตวิทยา นักภาษาศาสตร์และผู้ที่เกี่ยวข้อง พยายามที่จะให้คำจำกัดความของการอ่าน หรือสร้างรูปแบบของกระบวนการอ่าน ซึ่งมักจะมีความแตกต่างกันออกไป แต่ทั้งนี้ต่างมีจุดเน้นเหมือนกันคือการอธิบายถึงองค์ประกอบของกระบวนการอ่าน ซึ่งรูปแบบของการอ่านส่วนใหญ่สามารถจัดเป็น 3 รูปแบบ คือ

- 1) รูปแบบฐานสู่ยอด (Bottom - up Model)
- 2) รูปแบบยอดลงมาฐาน (Top - down Model)
- 3) รูปแบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Model)

1) รูปแบบฐานสู่ยอด (Bottom - up Model)

นักทฤษฎีกลุ่มนี้มองการอ่านว่าเป็นกระบวนการแปลสัญลักษณ์ทางภาษาเป็นภาษาพูด กระบวนการอ่านจะเริ่มจากการที่ผู้อ่านรับข้อมูลที่เป็นสัญลักษณ์ทางภาษา เช่น ตัวอักษร และคำต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทอ่าน จากนั้นจึงเกิดกระบวนการเกี่ยวกับโครงสร้างทางไวยากรณ์ (Synthetic) และความหมาย (Semantic) ซึ่งผลที่ตามมาคือความเข้าใจสิ่งที่อ่าน ทฤษฎีนี้เชื่อว่าความเข้าใจในการอ่านขึ้นอยู่กับความเร็วและความถูกต้องของการจำคำ (Word Recognition) ของผู้อ่านเป็นสำคัญ และนักทฤษฎีกลุ่มนี้อธิบายการอ่านว่าถูกควบคุมโดยข้อความที่อ่าน กล่าวคือ ผู้อ่าน

ไม่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการอ่าน (Passive Role) ข้อความที่อ่านจะเป็นตัวให้ข้อมูลกับผู้อ่านเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจ ไม่ใช่การได้ข้อมูลมาจากตัวผู้อ่านเอง หรือกล่าวได้ว่าผู้อ่านจะสามารถเข้าใจบทอ่านได้ดีเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบทอ่านนั้นเป็นหลัก

2) รูปแบบยอดลงมาฐาน (Top - down Model)

นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าความรู้เดิมของผู้อ่านและความสามารถทางสติปัญญาและภาษาศาสตร์ ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความหมายจากสิ่งที่อ่าน ผู้อ่านจะมีการพยากรณ์ความหมายของบทอ่านโดยอาศัยความรู้เดิม เนื้อหาของสิ่งที่อ่าน และความสามารถในการตีความคำต่าง ๆ ตามหน้าที่ทางไวยากรณ์ โดยใช้ตัวชี้มาจากสิ่งที่อ่านเท่าที่จำเป็นเท่านั้น หรือกล่าวได้ว่า ผู้อ่านจะรับบทบาทสำคัญในกระบวนการอ่าน (Active Role) และเป็นแหล่งข้อมูลของความหมายบทอ่านมากกว่าข้อความที่อ่าน

3) รูปแบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Theory)

เป็นทฤษฎีการอ่านที่เกิดจากการรวมรูปแบบการอ่านจากฐานไปสู่ยอดและจากยอดลงมาฐานเข้าด้วยกัน โดยเชื่อว่าข้อมูลที่ได้รับจากแต่ละกระบวนการอ่านจะถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เพื่อเลือกเอาการตีความบทอ่านที่เหมาะสมที่สุด และนักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า กระบวนการอ่านทั้งสองรูปแบบนี้จะเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน

รูทเซล และ คูดเตอร์ (Reutzel and Cooter, 1992 : 32-41) กล่าวแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีการอ่านว่า ทฤษฎีการอ่านถูกสร้างขึ้นเพื่ออธิบายการเกิดกระบวนการอ่านและเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการสอนการอ่าน โดยทั่วไปแล้วทฤษฎีการอ่านที่สำคัญ ๆ ถูกจัดแบ่งเป็น 4 กลุ่มที่แตกต่างกันดังนี้

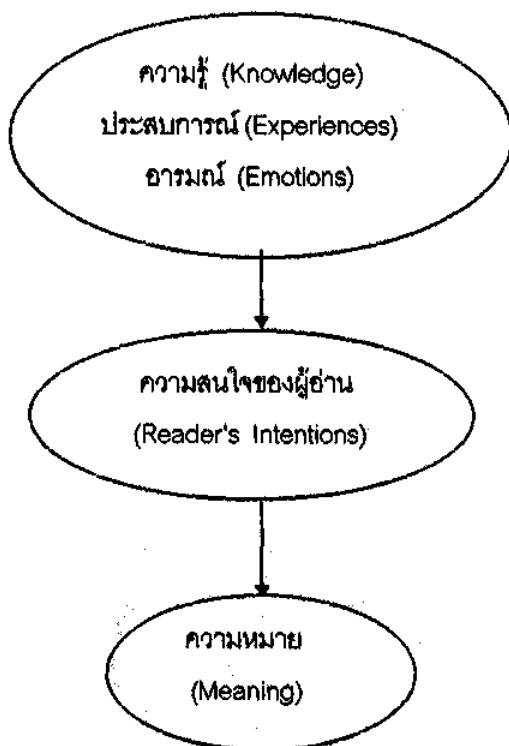
- 1) ทฤษฎียอดลงมาฐาน (Top - down Theory)
- 2) ทฤษฎีฐานขึ้นสู่ยอด (Bottom - up Theory)
- 3) ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Theory)
- 4) ทฤษฎีการเชื่อมโยง (Transactional Theory)

1) ทฤษฎียอดลงมารฐาน (Top - down Theory)

เป็นทฤษฎีที่อธิบายการอ่านว่าประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ ๆ หลายอย่าง เช่น สติ ปัญญา อารมณ์ ประสบการณ์ และความรู้ทางภาษาศาสตร์ วัฒนธรรมและเรื่องที่ย่าน ซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ จะเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ดังนั้น ทฤษฎีการอ่านจากยอดลงมารฐาน จึงเกิดจากการที่ผู้อ่านนำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับบทอ่าน หรือกล่าวได้ว่าการอ่านเริ่มต้นจากตัวผู้อ่าน ไม่ใช่เริ่มต้นจากบทอ่าน

จากแนวคิดของทฤษฎียอดลงมารฐานนี้ ได้มีผู้โต้แย้งขึ้นมาว่า ในกระบวนการอ่านจริง ๆ นั้น ผู้อ่านไม่สามารถใช้ทฤษฎีนี้เพียงทฤษฎีเดียวได้ (Burn, Roe and Ross, 1988 quoted in Reutzel and Ray, 1992 : 35) ดังนั้นทฤษฎียอดลงมารฐานจึงไม่สามารถอธิบายกระบวนการอ่านได้อย่างสมบูรณ์ เพราะทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญเฉพาะกับสิ่งที่ผู้อ่านนำมาใช้ในการอ่าน ซึ่งได้แก่ ความรู้ ประสบการณ์และอารมณ์ ดังจะเห็นได้จากภาพประกอบ 1

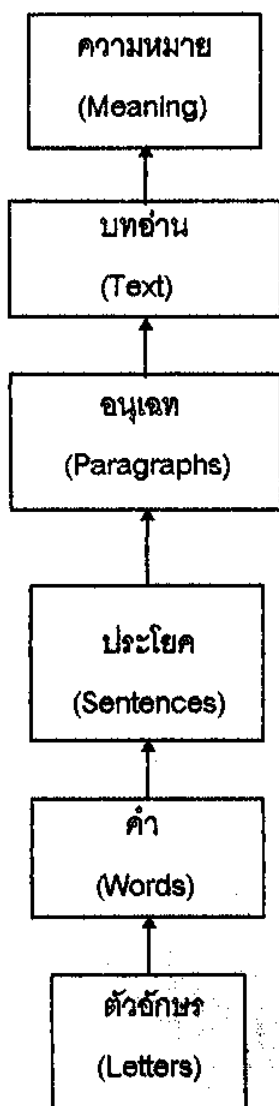
ภาพประกอบ 1 การอ่านตามแนวทฤษฎียอดลงมารฐาน (Top - down Theory)

2) ทฤษฎีฐานสู่ยอด (Bottom - up Theory)

เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าบทอ่านเป็นส่วนประกอบสำคัญในกระบวนการอ่าน และการอ่านพัฒนามาจากส่วนประกอบย่อยของภาษา (ตัวอักษร คำ โครงสร้างประโยค) แล้วนำไปสู่ความหมาย กล่าวได้ว่า ทฤษฎีการอ่านแบบฐานสู่ยอดจะให้ความสำคัญกับลักษณะของบทอ่าน เช่น ตัวอักษร คำ โครงสร้างประโยค เป็นต้น ดังภาพประกอบ 2

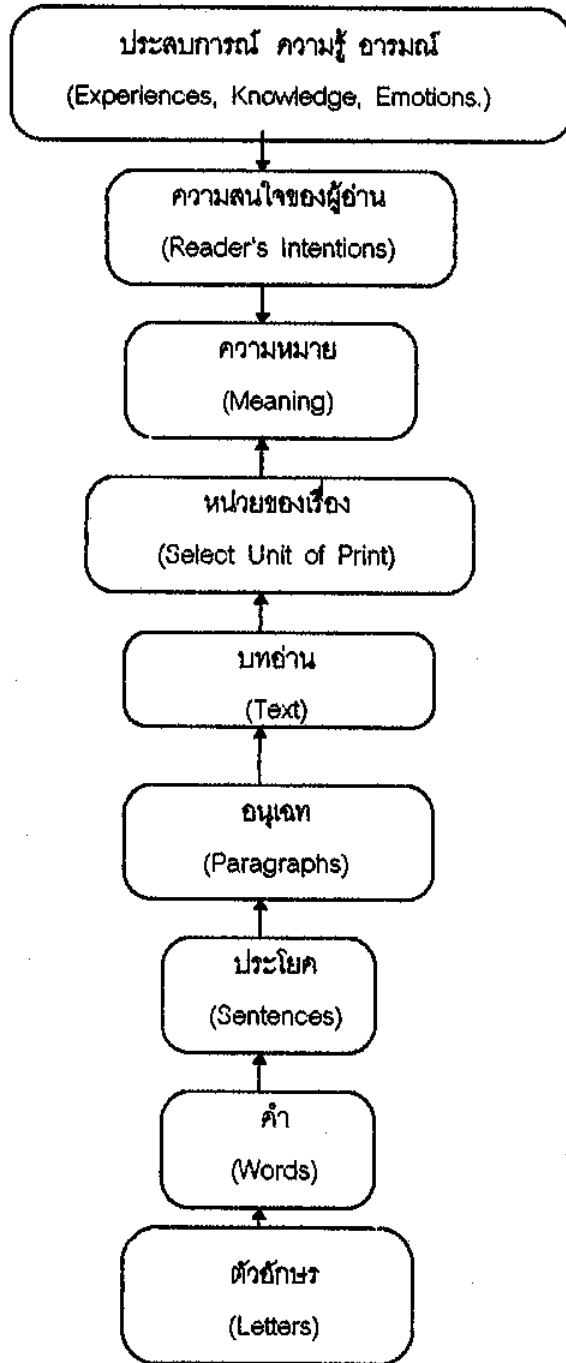
ภาพประกอบ 2 การอ่านตามแนวทฤษฎีฐานสู่ยอด (Bottom - up Theory)

3) ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Theory)

ทฤษฎีการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์จะให้ความสำคัญทั้งทฤษฎียอดลงมาตรฐานและฐานสู่ยอด
ยอด ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงมีการเชื่อมโยงข้อดีของทฤษฎียอดลงมาตรฐานและฐานสู่ยอดเข้าด้วยกัน
หรือกล่าวได้ว่า เป็นทฤษฎีการเชื่อมโยงนั่นเอง โดยจะมองว่าผู้อ่านเริ่มต้นการอ่านจากการตั้ง
สมมติฐานเกี่ยวกับบทอ่าน โดยการใช้ความรู้เดิม และในขณะที่เดียวกันก็มีการจัดกระทำต่อ
บทอ่านไปพร้อมกัน กล่าวคือ บุคคลมีการใช้บทอ่านและความรู้พื้นฐานของตนในกระบวนการ
อ่าน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายของการอ่าน สรุปได้ว่า ทฤษฎีการอ่านแบบ
ปฏิสัมพันธ์นี้ เป็นการนำเอาส่วนประกอบของทฤษฎีการอ่านแบบยอดลงมาตรฐานและฐานสู่ยอด
มาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน ดังภาพประกอบ 3 หน้า 26

ภาพประกอบ 3 การอ่านตามแนวทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Theory)

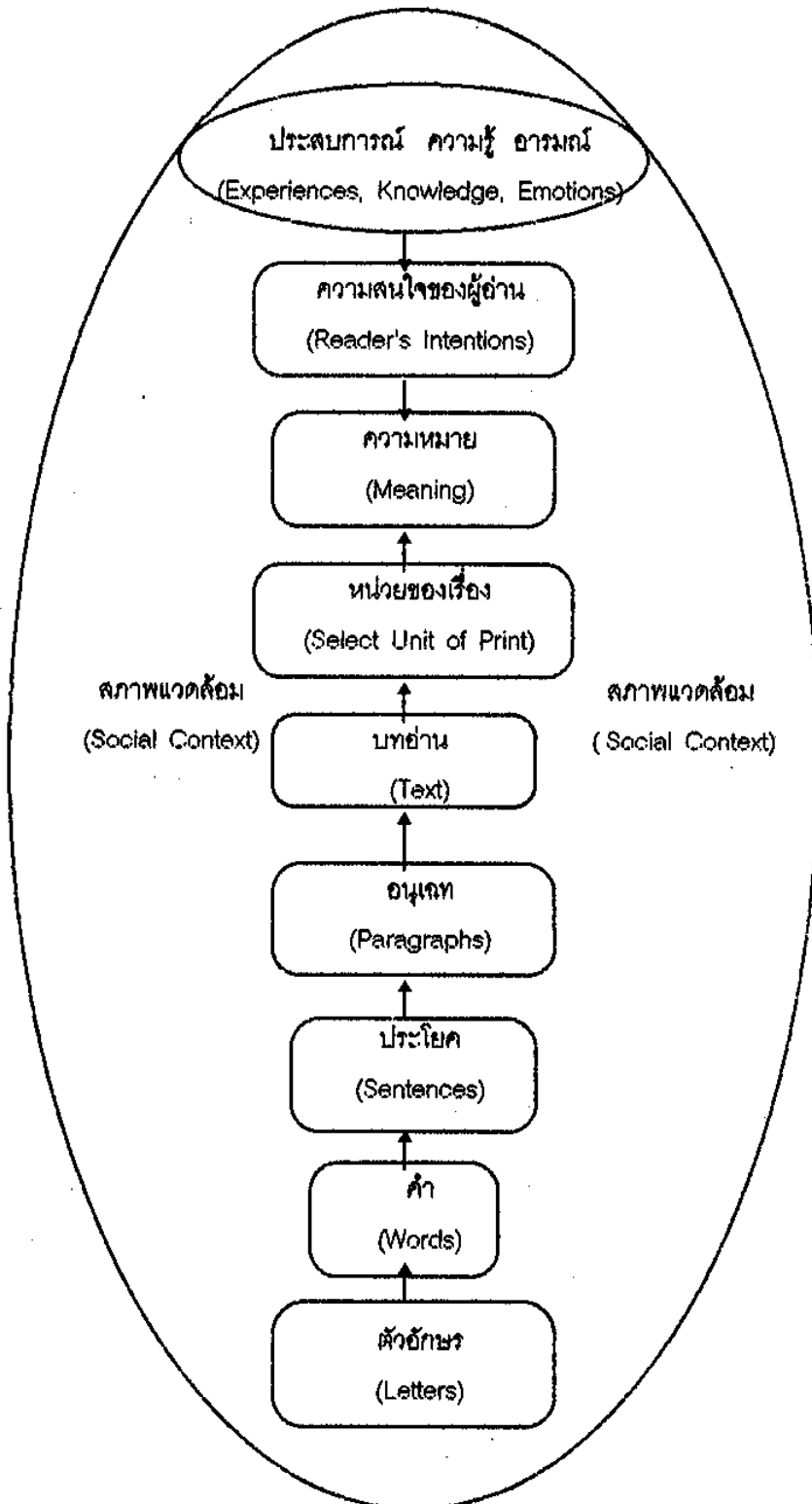
4) ทฤษฎีการเชื่อมโยง (Transactional Theory)

ทฤษฎีการเชื่อมโยงเกิดจากแนวความคิดของ โรเซนแบลท์ กูดแมน และ สมิท (Rosenblatt, 1978; Goodman, 1985 and Smith, 1982 quoted in Reutzel and Cooter, 1992 : 39-41) เป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Theory) โดยอธิบายการอ่านว่า เป็นความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบในสถานการณ์ทางภาษา ซึ่งต่างก็มีอิทธิพลต่อกัน หรือกล่าวได้ว่า ในกระบวนการอ่านนั้น ผู้อ่าน บทอ่าน และสภาพแวดล้อม จะถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเหนียวแน่น แล้วจะทำให้เกิดความเข้าใจสิ่งที่อ่าน

จากแนวคิดของทฤษฎีนี้ การอ่านเกิดจากการติดต่อกันระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้อ่านและผู้เขียน ซึ่งจะต้องร่วมมือกันเพื่อทำให้เกิดความสำเร็จในการอ่านหรือเกิดความเข้าใจ โดยที่ผู้เขียนติดต่อกับผู้อ่านด้วยบทอ่าน ซึ่งมีความเหมาะสมกับระดับความสามารถในการอ่าน และความสนใจของผู้อ่าน และผู้อ่านจะนำพื้นฐานทางภาษาศาสตร์ ประสบการณ์ และข้อมูลต่าง ๆ จากบทอ่าน ไปใช้เพื่อตีความบทอ่านที่ถูกส่งมาจากผู้เขียน ความสำเร็จของการอ่านก็คือ การได้มาซึ่งความหมายของบทอ่านที่ผู้อ่านสร้างขึ้น แล้วเก็บไว้ในสมอง ซึ่งส่งผลทำให้โครงสร้างความรู้ของผู้อ่านเปลี่ยนแปลงไป

ทฤษฎีนี้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า ผู้อ่านจะเข้าใจบทอ่านโดยใช้วิธีการที่แตกต่างกันออกไปตามจุดประสงค์ของการอ่าน เช่น ครูที่อ่านหนังสือบันเทิงกับครูที่อ่านรายงานของนักเรียนย่อมอ่านในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน และมีวัตถุประสงค์การอ่านที่แตกต่างกัน สรุปได้ว่า ทฤษฎีนี้จะรวบรวมองค์ประกอบต่าง ๆ ของทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ อันได้แก่ ประสบการณ์ ความรู้ อารมณ์ ความสนใจ ความหมาย หน่ยของเรื่อง บทอ่าน อนุเจต ประโยค คำ และตัวอักษร ในขณะเดียวกันจะเก็บองค์ประกอบเหล่านี้ไว้ในสภาพแวดล้อมของการเกิดกระบวนการอ่าน ดังภาพประกอบ 4 หน้า 28

ภาพประกอบ 4 การอ่านตามแนวทฤษฎีการเชื่อมโยง (Transactional Theory)

จากแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการอ่านของทฤษฎีต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ในขณะที่บุคคลอ่านเรื่องนั้นจะเกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างความรู้เดิมกับข้อมูลใหม่จากบทอ่าน กล่าวคือ เมื่อบุคคลนั้นอ่านข้อความจากบทอ่าน ข้อความนั้นจะเป็นแนวทางซึ่งนำไปสู่บุคคลทำความเข้าใจสิ่งที่อ่าน โดยการเชื่อมโยงข้อมูลใหม่ที่อ่านเข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ ส่งผลให้บุคคลนั้นเกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน

1.4 ความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่านเป็นการเรียนรู้ข้อมูลจากสิ่งที่อ่าน ถ้าไม่มีการจัดกระทำกับข้อมูลและถ้าความเข้าใจยังไม่เกิดขึ้น ก็ถือว่าการอ่านยังไม่ปรากฏเช่นกัน จึงกล่าวได้ว่าการอ่านคือการเข้าใจความหมายในเรื่องที่อ่าน (Lapp and Flood, 1983 : 161) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ เดอร์กิน (Durkin, 1987 : 362) ที่กล่าวว่า การอ่านและความเข้าใจนั้นมีความหมายเหมือนกัน คือเป็นกระบวนการสร้างความหมายโดยใช้ตัวชี้แนะ (Clues) ในบทอ่านและข้อมูลจากประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน กระบวนการสร้างความหมายนี้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและบทอ่าน โดยผู้อ่านจะเป็นผู้สร้างความหมายขึ้นเอง และความหมายที่สร้างขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม และพัฒนาการทางภาษาของบุคคล (Cooper, et al., 1988 : 27-28)

บลูม (Bloom, 1956 : 89-96) กล่าวถึงความเข้าใจว่า เป็นทักษะความสามารถทางสติปัญญาที่มีความสำคัญมาก และสามารถจัดแบ่งพฤติกรรมการเข้าใจเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การแปลความ การตีความ และการขยายความ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การแปลความ (Translation) คือการที่บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงข้อมูล โดยใช้ภาษาอื่น คำอื่น หรือรูปแบบอื่น ซึ่งบุคคลต้องมีการให้ความหมายของส่วนต่าง ๆ ของสิ่งที่อ่าน เช่น การเปลี่ยนข้อมูลจากภาพ แผนที่ ตาราง กราฟ และสูตรต่าง ๆ ไปเป็นข้อความ การยกตัวอย่างประกอบเพื่อความเข้าใจ การเปลี่ยนภาษาของร้อยแก้วหรือร้อยกรอง

2) การตีความ (Interpretation) จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นสามารถแปลความหมายส่วนประกอบสำคัญของสิ่งที่อ่าน เช่น คำ วลีต่าง ๆ ได้ก่อน แล้วต่อมาจึงเกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ของสิ่งที่อ่าน หรือมีการจัดเรียงความสัมพันธ์นั้นใหม่ในสมองทำให้เกิดความเข้าใจแนวคิดรวมของสิ่งที่อ่าน และเชื่อมโยงแนวคิดนั้นกับประสบการณ์และ

ความคิดเห็นของตนเอง พฤติกรรมการตีความ ได้แก่ การแยกแยะและเปรียบเทียบความคิดเห็นที่สำคัญ ๆ จากสิ่งที่อ่าน รวมทั้งการเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเหล่านั้น หรืออาจจะปรากฏในรูปของการสรุปความ การสรุปพาดพิงหรือการสรุปลงความเห็น

3) การขยายความ (Extrapolation) คือการที่บุคคลพยากรณ์โดยการใช้ความเข้าใจ แนวโน้มหรือสถานการณ์ที่กล่าวไว้ในสิ่งที่อ่าน และการตัดสินโดยใช้ตัวอย่างที่ไม่ได้กล่าวถึงโดยตรงในสิ่งที่อ่าน เช่น การทำนายความต่อเนื่องของแนวโน้ม การทำนายผลกระทบที่กล่าวไว้ในสิ่งที่อ่าน การตัดสินคุณค่าโดยการใช้การทำนายผลกระทบ

ดอลล์แมนน์ และคณะ (Dallmann, et al., 1974 : 165-172) กล่าวสรุปถึงความเข้าใจในการอ่านว่า แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันของความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้คำนิยามความเข้าใจในการอ่าน แต่มีความเห็นที่ตรงกันว่า การอ่านด้วยความเข้าใจหมายถึงการได้รับความหมายจากการรับรู้สิ่งที่อ่าน จริง ๆ แล้วการอ่านโดยไม่มี ความเข้าใจสิ่งที่อ่าน ไม่ควรเรียกว่าการอ่าน เพราะการอ่านต้องประกอบด้วยความเข้าใจ ซึ่งความเข้าใจในการอ่านนั้นมีหลายระดับ ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้อ่าน ทักษะการอ่านของบุคคล ความยากของบทอ่านและวัตถุประสงค์ในการอ่านของบุคคล โดยสามารถแบ่งกลุ่มของการจัดระดับของความเข้าใจเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มที่แบ่งความเข้าใจเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1.1) ระดับข้อเท็จจริง (Factual Level) หมายถึงความเข้าใจความหมายของสิ่งที่กล่าวไว้ในบทอ่านได้อย่างถูกต้อง

1.2) ระดับตีความ (Interpretative Level) หมายถึงความเข้าใจความหมายของสิ่งที่ไม่ได้กล่าวถึงมากนักในบทอ่าน แต่สามารถสรุปลงความเห็นได้

1.3) ระดับประเมินค่า (Evaluative Level) หมายถึงความเข้าใจในสิ่งที่ไม่ได้กล่าวไว้ในบทอ่านเลย แต่สามารถอาศัยการประเมินค่าสิ่งที่อ่านโดยใช้กิจกรรมทางสมอง เช่น การตัดสินความน่าเชื่อถือของบทอ่าน การทำนายผลที่ตามมา การเชื่อมโยงสิ่งที่กำลังอ่านเข้ากับประสบการณ์เดิมของบุคคล

2) กลุ่มที่จัดแบ่งความเข้าใจเป็น 3 ระดับ ได้แก่

2.1) ระดับการรับข้อเท็จจริง หรือการอ่านตามบรรทัด (Reading the Lines)

2.2) ระดับการสรุปลงความเห็นจากสิ่งที่อ่าน หรือการอ่านระหว่างบรรทัด (Reading between the Lines)

2.3) ระดับการประยุกต์ใช้สิ่งที่อ่านโดยกระบวนการเชื่อมโยง หรือการอ่านได้
บรรทัด (Reading beyond the Lines)

3) กลุ่มที่จัดแบ่งความเข้าใจเป็น 3 ระดับ ได้แก่

3.1) ระดับข้อเท็จจริง (Factual Level)

3.2) ระดับการสรุปพาดพิงจากสิ่งที่อ่าน (Generalizational Level)

3.3) ระดับการวิจารณ์ (Critical Level)

นอกจากนี้ ดอลล์แมนน์ (Dallmann) ยังกล่าวสรุปถึงการจัดประเภทของทักษะต่าง ๆ
ที่เป็นองค์ประกอบของความสามารถในการเข้าใจ โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการอ่านของ
บุคคลได้ดังนี้

1) ความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น การอ่านเรื่องสมมติ
หรือเรื่องทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของทักษะความเข้าใจ

2) ความสามารถในการเลือกรายละเอียดที่สำคัญ ซึ่งเป็นทักษะที่สัมพันธ์กับทักษะใน
การหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน โดยผู้อ่านต้องสามารถแยกแยะความแตกต่างของใจความ
สำคัญและรายละเอียดสนับสนุน และตัดสินใจว่าข้อมูลใดมีความสำคัญต่อวัตถุประสงค์การอ่าน
ของตน

3) ความสามารถในการปฏิบัติตามคำสั่ง หรือคำชี้แจง เป็นทักษะที่เชื่อมโยงสัมพันธ์
กับทักษะการอ่านอื่น ๆ หลายทักษะ เช่น ทักษะการจัดเรียงเรียง และจัดลำดับของเหตุการณ์

4) ความสามารถในการตอบคำถาม เป็นทักษะที่ประกอบด้วยการจับใจความสำคัญ
การปฏิบัติตามคำสั่ง การสรุปความ หรือการจัดเรียงเรียงสิ่งที่อ่าน การพยากรณ์ การอ่านเชิง
วิเคราะห์ และถือว่าการตอบคำถามเป็นจุดประสงค์ทั่วไปของการอ่าน

5) ความสามารถในการสรุปความและจัดเรียงเรียงสิ่งที่อ่าน ซึ่งผู้อ่านต้องมีทักษะ
การจับใจความสำคัญ การหารายละเอียดที่สำคัญ การรับรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างใจความ
สำคัญและรายละเอียดต่าง ๆ

6) ความสามารถในการสรุปพาดพิง เป็นรูปแบบพิเศษของทักษะการสรุปใจความ
สำคัญ ผู้อ่านต้องใช้ตัวอย่างจากเรื่องเพื่อสรุปลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน

7) ความสามารถในการทำนายสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นทักษะที่ช่วยให้ผู้อ่านจดจำคำ กลุ่ม
คำและประโยคที่อ่านผิด และสิ่งที่อ่านไปแล้ว โดยจะจำเฉพาะสิ่งที่ใหม่สำหรับตนเอง หรือสิ่งที่
แตกต่างไปจากที่ตนคาดหวังไว้

8) ความสามารถในการประเมินค่าเชิงวิจารณ์ เป็นทักษะความเข้าใจที่สำคัญที่สุดทักษะหนึ่ง เป็นการถามตนเองว่าสิ่งที่อ่านนั้นสัมพันธ์กันหรือไม่ ข้อเท็จจริงที่กล่าวถึงในเรื่องนั้นสามารถพิสูจน์ได้หรือไม่ ผู้เขียนสรุปโดยใช้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ หรือไม่ ข้อความนั้นเป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น ผู้อ่านต้องใช้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ประยุกต์ใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานในการตัดสิน และต้องทำการเปรียบเทียบและประเมินค่าสิ่งนั้น

เบอร์มิลสเตอร์ (Burmester, 1978 : 193-194) จัดแบ่งระดับความเข้าใจในการอ่าน โดยดัดแปลงจากแนวความคิดของบลูม (Bloom) ได้ 7 ระดับ ดังนี้

1) ระดับความจำ (Memory) คือการที่ผู้อ่านสามารถจดจำสิ่งที่ผู้เขียนระบุไว้ ได้แก่ ข้อเท็จจริง วันที่ คำนิยาม ใจความสำคัญ ลำดับของเหตุการณ์ และคำสั่ง

2) ระดับการแปลความ (Translation) คือการที่ผู้อ่านสามารถแปลข้อความหรือเรื่องราวที่อ่านเป็นรูปแบบอื่น เช่น การแปลข้อความเป็นแผนที่ กราฟ หรือแผนภูมิ การปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง

3) ระดับการตีความ (Interpretation) คือการที่ผู้อ่านสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้ระบุไว้ เช่น สามารถพยากรณ์เหตุการณ์ได้ จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

4) ระดับการประยุกต์ (Application) คือการที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจหลักการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

5) ระดับการวิเคราะห์ (Analysis) คือการที่ผู้อ่านสามารถจำแนกส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นทั้งหมด (Whole) เช่น การวิเคราะห์บทประพันธ์ โดยการตอบคำถามเกี่ยวกับบทประพันธ์นั้น ว่าใครเป็นผู้ประพันธ์ มีวัตถุประสงค์ใดในการประพันธ์

6) ระดับการสังเคราะห์ (Synthesis) คือการที่ผู้อ่านสามารถบูรณาการความคิดจากแหล่งต่าง ๆ ได้

7) ระดับการประเมินค่า (Evaluation) คือการที่ผู้อ่านสามารถสร้างเกณฑ์มาตรฐาน และสามารถตัดสินความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานนั้น เช่น ถ้าสามารถกำหนดลักษณะของละครสมัยใหม่ที่ตีได้ ก็จะสามารถวิเคราะห์ละครเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ โดยใช้เกณฑ์เหล่านั้น

แลปป์ และ ฟลัด (Lapp and Flood, 1983 : 176-178) กล่าวถึงระดับของ
ความเข้าใจในการอ่านว่า สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1) ความเข้าใจระดับตัวอักษร หรือเรียกว่าการอ่านตามบรรทัด คือการอ่านสิ่งที่มี
อ่านสามารถอ่านออกเสียงตามอักษร คำ วลี ประโยคและอนุเลข รวมทั้งรู้ความหมาย คำ วลี
ประโยคและอนุเลข สามารถจดจำและระลึกถึงรายละเอียด ใจความสำคัญ ลำดับเหตุการณ์
และความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่อ่านได้ และสามารถจัดประเภทของข้อมูล สรุปพาดพิง
และสรุปความเรื่องที่อ่านได้

2) ความเข้าใจระดับการสรุปลงความเห็น หรือเรียกว่าการอ่านระหว่างบรรทัด คือ
การอ่านที่ผู้อ่านมีการตระหนักถึงประสบการณ์เดิมของตนและการชี้แนะของบทอ่าน การสรุปลง
ความเห็นเกี่ยวกับรายละเอียด ใจความสำคัญ ลำดับเหตุการณ์และความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของ
เรื่องที่อ่านได้ การพยากรณ์และการสังเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่าง

3) ความเข้าใจในระดับการวิจารณ์ หรือเรียกว่าการอ่านได้บรรทัด คือการที่ผู้อ่านมี
การตัดสินใจประเมินค่าข้อเท็จจริง หรือความคิดเห็น ความเหมาะสม คุณค่า ความสมบูรณ์
ความเที่ยงตรงและการเป็นที่ยอมรับของบทอ่าน รวมทั้งการเกิดอารมณ์ร่วมกับเนื้อหาของบทอ่าน

สวบาย (Swaby, 1984 quoted in Robinson, 1987 : 145-146) กล่าวถึงระดับ
ความเข้าใจในการอ่านว่าสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1) ความเข้าใจตามตัวอักษร เป็นการอ่านเพื่อทราบข้อเท็จจริง ทารายละเอียด เรียง
ลำดับเหตุการณ์ บอกสถานที่ และปฏิบัติตามคำสั่ง หรือเรียกว่าการอ่านตามบรรทัด

2) ความเข้าใจระดับตีความ มีพื้นฐานจากความเข้าใจตามตัวอักษร เป็นการอ่าน
อ่านที่ผู้อ่านต้องหาข้อมูลที่ไม่ได้กล่าวไว้ในบทอ่านอย่างชัดเจน หรือเรียกว่าการอ่านระหว่าง
บรรทัด ได้แก่ การจับใจความสำคัญของเรื่อง การประยุกต์ใช้ การเปรียบเทียบข้อมูล และ
การแสดงความคิดเห็น

3) ความเข้าใจในระดับวิจารณ์ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านมีการเปรียบเทียบคุณภาพ
คุณค่า ความถูกต้อง ความสัมพันธ์ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งการตัดสินใจสิ่งที่อ่านนั้นเป็นข้อเท็จ
จริงหรือข้อคิดเห็น หรือเรียกว่าการอ่านได้บรรทัด

สรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึงการที่ผู้อ่านสามารถบอกความหมายของ
สิ่งที่อ่านได้ โดยการเล่า อภิปราย ตอบคำถาม หรือเขียน ความเข้าใจในการอ่านถือเป็นจุดมุ่ง

หมายสำคัญของการอ่าน หรือถือเป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่า การอ่านนั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่ ความเข้าใจในการอ่านแบ่งออกเป็นหลายระดับ ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของบุคคล ทักษะการอ่านของบุคคล ลักษณะของบทอ่านและวัตถุประสงค์การอ่านของบุคคล ซึ่งการจำแนกระดับความเข้าใจ สามารถนำไปใช้เป็นหลักในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการอ่าน และการตั้งคำถามวัดความเข้าใจที่ครอบคลุมหลาย ๆ ระดับ เพื่อช่วยให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนในการจัดกระบวนการเรียนการสอนการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่านได้อย่างสมบูรณ์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาและพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ในลักษณะที่ครอบคลุม 3 ระดับ คือ ความเข้าใจระดับข้อเท็จจริง (Factual Level) ความเข้าใจระดับตีความ (Interpretative Level) และความเข้าใจระดับวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Level)

1.5 องค์ประกอบของการอ่าน

การอ่านจะประสบผลสำเร็จตามจุดหมายได้ เมื่อผู้อ่านเกิดความเข้าใจเรื่องที่อ่าน และความเข้าใจในการอ่านจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ หลายประการ ดังได้มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

ดอลล์แมนน์ และคณะ (Dallmann, et al., 1974 : 20-31) ได้สรุปองค์ประกอบที่สำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1) สุขภาพทางร่างกาย ความไม่สบายกาย ความอ่อนเพลีย และลักษณะอาการที่เป็นปัญหาทางสุขภาพต่าง ๆ อาจส่งผลต่อการอ่านได้ รวมทั้งการมองเห็นและการได้ยิน

2) สุขภาพทางจิตใจ ความรู้สึกปลอดภัย การยอมรับ ความรัก และความสำนึกของงาน ถือเป็นความต้องการพื้นฐานของบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการอ่าน รวมทั้งความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ความวิตกกังวล ความคับข้องใจ ความรู้สึกผิดหวัง

3) สถิติปัญญา ระดับของสติปัญญาจะส่งผลต่อความสำเร็จในการอ่านของบุคคล

4) ประสบการณ์เดิม ความสำเร็จในการอ่านขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของบุคคลที่สะสมไว้ ทั้งประสบการณ์ตรงและอ้อม

5) ภูมิภาวะ ระดับของความเจริญเติบโตและพัฒนาการทางด้านร่างกายของบุคคล เป็นสิ่งที่มีผลต่อความสำเร็จในการอ่านด้วย

6) วัตถุประสงค์ในการอ่านและความสนใจ ความต้องการที่จะอ่านถือเป็นแรงจูงใจของบุคคล ที่ทำให้เกิดการอ่าน และความสนใจต่อสิ่งที่อ่านย่อมทำให้บุคคลเข้าใจสิ่งที่อ่านมากขึ้น

7) ทักษะในการอ่าน การจดจำองค์ประกอบทางเสียงและอักษร การใช้ตัวชี้ในปริบทต่าง ๆ การหาใจความสำคัญและการหาและใช้ข้อมูลที่จำเป็น ต่างเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาการอ่านของบุคคลได้

เกรย์ (Gray, 1960 quoted in Dallmann, 1974 : 15-16) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1) การรู้จักคำ (Word Recognition) คือความสามารถในการอ่านออกเสียงคำต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งถือเป็นทักษะพื้นฐานของการอ่าน

2) ความเข้าใจ (Comprehension) คือความสามารถในการแปลความหมายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอ่านทุกประเภท

3) การมีปฏิกิริยาต่อสิ่งที่อ่าน (Reaction) คือความสามารถในการประเมินความคิดเห็นของตน ที่มีต่อสิ่งที่อ่านได้ว่าเป็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

4) การผสมผสานความคิด (Fusion) คือความสามารถในการรับเอาความคิดที่ได้จากการอ่าน เข้าสู่ประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

ดอลล์แมนน์ และคณะ (Dallmann, et al., 1978 : 37) อธิบายถึงองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการอ่านว่ามี 6 ส่วน ดังนี้

- 1) สุขภาพทางร่างกาย
- 2) สุขภาพทางจิตใจ
- 3) สติปัญญา
- 4) ภูมิภาวะ
- 5) ประสบการณ์เดิม
- 6) เจตคติต่อการอ่าน

บอนด์ และคณะ (Bond, et al., 1979 : 325-350) กล่าวถึงความสามารถในการอ่านเข้าใจความว่าต้องอาศัยพื้นฐานดังต่อไปนี้

1) การเข้าใจความหมายของคำ ซึ่งเป็นรากฐานของความเข้าใจในการอ่าน ถ้าเข้าใจความหมายของคำได้อย่างชัดเจน ก็จะช่วยให้อ่านประโยคและเรื่องราวที่อ่านได้ โดยความถูกต้องของความหมายของคำขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้คือ

- 1.1) บริบทที่ถูกรอบ ๆ คำนั้น
- 1.2) ทักษะการเชื่อมโยงความรู้ใหม่จากบทอ่าน
- 1.3) อารมณ์ ความสนใจ และวัตถุประสงค์ของผู้อ่าน
- 1.4) ประโยชน์ และคุณค่าของการจดจำคำนั้น

2) การเข้าใจหน่วยความคิด นักเรียนจะเข้าใจประโยคได้ เมื่อมีการอ่านข้อความในกลุ่มคำที่มีความหมาย เพราะการอ่านทีละคำจะเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจในแต่ละประโยค และทำให้ความคิดขาดความต่อเนื่อง

3) การเข้าใจประโยค เป็นการนำเอาหน่วยความคิดในประโยคมาเชื่อมโยงสัมพันธ์กันจนเกิดความเข้าใจประโยคนั้น และต้องมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคำและหน่วยความคิดในประโยคด้วย

4) การเข้าใจอนุเจต เป็นการมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างประโยคต่าง ๆ แล้วทำให้เกิดความเข้าใจ โดยการนำใจความสำคัญของแต่ละประโยคมาสัมพันธ์กัน

5) การเข้าใจเรื่อง การเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดนั้น ผู้อ่านต้องทราบความสัมพันธ์ระหว่างอนุเจตต่าง ๆ เพื่อจัดลำดับความคิดของเรื่องที่อ่าน

เดวิส (Davis, 1972 quoted in Stoodt, 1981 : 163) กล่าวถึงการศึกษาธรรมชาติของกระบวนการเข้าใจในการอ่านว่า สามารถจำแนกองค์ประกอบสำคัญของความเข้าใจในการอ่านที่มีประสิทธิภาพออกเป็น 5 อย่าง คือ

- 1) ความรู้เกี่ยวกับความหมายของคำ
- 2) ความสามารถในการคิดหาเหตุผล
- 3) ความเข้าใจความหมายตามตัวอักษร
- 4) ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของบทอ่าน
- 5) ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการเขียนของผู้เขียน

แลปป์ และ ฟลัด (Lapp and Flood, 1983 : 6) อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการอ่านว่า นักการศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า กระบวนการอ่านประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การรับรู้และการรู้จักตัวอักษรและคำ
- 2) ความเข้าใจความคิดต่าง ๆ
- 3) การมีปฏิริยาต่อความรู้ใหม่ และการรับความรู้ใหม่เข้าสู่ความรู้และประสบการณ์เดิม

เดิม

คูเปอร์ และคณะ (Cooper, et al., 1988 : 6-8) กล่าวถึงกระบวนการอ่านว่ามี 2 องค์ประกอบ คือ การถอดรหัส (Decoding) และการเข้าใจ (Comprehension)

1) การถอดรหัส เป็นความสามารถในการเชื่อมโยงเสียงเข้ากับสัญลักษณ์ ซึ่งทำให้เกิดการออกเสียงคำต่าง ๆ หรือการคิดในใจเกี่ยวกับคำต่าง ๆ การถอดรหัสถือเป็นส่วนประกอบสำคัญของกระบวนการอ่าน

2) การเข้าใจ เป็นกระบวนการสร้างความหมาย โดยที่ผู้อ่านต้องมีการถอดรหัสและมีการเข้าใจพร้อม ๆ กันในขณะที่อ่าน หากผู้อ่านมีปัญหาในการถอดรหัสแล้ว การเข้าใจก็จะช้าลงหรือหยุดไปได้

ทั้งนี้ ภาษาพูดและประสบการณ์เดิมของผู้อ่านมีผลต่อการถอดรหัสและการเข้าใจรวมทั้งแรงจูงใจในการอ่าน วัตถุประสงค์ของการอ่าน สถานภาพทางสังคม และอารมณ์ และสภาพทางด้านร่างกายของผู้อ่าน ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดเหล่านี้จะส่งผลต่อการอ่านทั้งสิ้น

ไบร์, คอกซ์, คิเนิร์ก, เพียร์สัน และ ราเฟล (Blair, 1984; Cox, 1984; Kinerk, 1984; Pearson and Raphael, 1984 quoted in Cox, 1988 : 316) ได้ศึกษาวิจัยพบว่าความสำเร็จในการอ่านของนักเรียนขึ้นอยู่กับคุณลักษณะต่อไปนี้

1) ความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาพูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการใช้แบบแผนภาษาพูดที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย

2) ปริมาณของความรู้พื้นฐาน และความสามารถในการนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ในขณะอ่าน

2.1) ความรู้พื้นฐานทั่วไปและประสบการณ์เดิมที่หลากหลาย

2.2) ความรู้เชิงอภิปัญญา (Metacognitive Knowledge) หรือความเข้าใจและการใช้กระบวนการและกลวิธีการทางความคิดที่เหมาะสม เช่น ความรู้เรื่องกระบวนการอ่านโดยทั่วไปและกลวิธีการตั้งคำถามและการตอบคำถาม

2.3) ความรู้ด้านวัฒนธรรมและสังคม

3) ปริมาณของคำศัพท์ที่รู้จัก

แฮร์ริส และ ไชลเปย์ (Harris and Sipay, 1990 : 10-11) กล่าวถึงองค์ประกอบของการอ่านว่าประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1) การรู้จักและรับรู้สัญลักษณ์ทางภาษา เป็นความสามารถในการอ่านออกเสียงและการรู้ความหมายของคำ

2) ข้อมูลทางภาษาศาสตร์ เป็นการใช้ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างไวยากรณ์ เพื่อทำความเข้าใจความคิดเห็นที่อยู่ในประโยค

3) ทักษะทางสติปัญญา เป็นความสามารถในการหาข้อมูลที่สำคัญ การปฏิบัติตามคำชี้แจง การตีความ การสรุปความ การเขียนโครงเรื่องและการใช้ข้อมูลจากสิ่งที่อ่าน

4) ความรู้เฉพาะเรื่องและความรู้ทั่วไป เป็นการใช้ความรู้เดิมของผู้อ่าน เพื่อสร้างความหมายของบทอ่าน โดยการเชื่อมโยงให้เข้ากับความรู้ใหม่จากบทอ่าน นอกจากนี้ยังประกอบด้วย แรงจูงใจ ความสนใจ ความลำเอียง วัตถุประสงค์ของการอ่านและสภาพแวดล้อมที่พฤติกรรมการอ่านนั้นเกิดขึ้น

บาลดวิน และคณะ (Baldwin, et al., 1985 quoted in Hollingsworth and Reutzel, 1990 : 194) ได้ทำการศึกษาถึงอิทธิพลของความรู้เดิมที่มีต่อความเข้าใจของผู้อ่าน และเสนอแนะว่า การรับรู้ของผู้อ่าน พื้นฐานทางวัฒนธรรมและความสนใจที่มีต่อเรื่องที่อ่าน มีอิทธิพลต่อการตีความในขณะที่อ่านและการระลึกข้อมูลหลังการอ่าน นอกจากนี้ เบิร์นส์ โร และ รอส (Burns, Roe and Ross, 1988 quoted in Hollingsworth and Reutzel, 1990 : 194)) กล่าวสนับสนุนว่า เจตคติเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่อ่านของบุคคล

เมื่อประมวลองค์ประกอบของการอ่านที่ได้เสนอไปแล้ว สรุปได้ว่าองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการอ่านที่ประสบผลสำเร็จได้แก่

1) องค์ประกอบด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับภาษา ได้แก่ เสียง คำศัพท์ โครงสร้างทางไวยากรณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจถ้อยคำและข้อความในเรื่องที่อ่านได้

2) องค์ประกอบด้านความสามารถในการคิด ได้แก่ การแยกแยะส่วนสำคัญและไม่สำคัญในบทอ่าน การสรุปความ การคาดคะเนหรือการเดาความหมาย การเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ในบทอ่าน การตีความสิ่งที่อ่าน

3) องค์ประกอบด้านความรู้พื้นฐานของบุคคลที่สะสมไว้ในสมอง

4) องค์ประกอบด้านความรู้และความเข้าใจวัฒนธรรมที่แทรกอยู่ในบทอ่าน

5) องค์ประกอบด้านร่างกาย ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน ความถนัดในการใช้มือหรือสุขภาพร่างกาย ย่อมส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านของบุคคล

6) องค์ประกอบด้านจิตใจและสังคม ได้แก่ เจตคติ ความสนใจ ความเชื่อมั่น แรงจูงใจ สถานภาพทางสังคม ระดับชั้นทางสังคม และเศรษฐกิจ เป็นต้น

2. การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท (Reciprocal Teaching)

2.1 ความหมายของการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท (Reciprocal Teaching) เป็นการสอนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านอย่างลึกซึ้ง โดยครูมีบทบาทในการแสดงแบบอย่างการใช้ทักษะการพยากรณ์ (Predicting) การตั้งคำถาม (Questioning) การสร้างความเข้าใจให้ชัดเจน (Clarifying) และการสรุปความ (Summarizing) ให้กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านต่ำโดยตรง กล่าวคือ เป็นการสอนวิธีการควบคุมความเข้าใจในการอ่านของตนเองให้กับนักเรียน (Cooper, et al., 1988 : 178 ; Klein, et al., 1991 : 459 ; Reutzel and Cooter, 1992 : 213-214 and Pallincsar and Brown, 1986 quoted in Woolfolk, 1995 : 492) และมีผู้ให้ความหมายของการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทไว้แตกต่างกันดังนี้